

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง พรรคการเมืองและฐานคะแนนเสียง : ศึกษากรณีพรรคไทยรักไทยในกรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อและเขตบางพลัดนั้น เป็นการมุ่งพิสูจน์ว่า การที่นางลลิตา ฤกษ์สำราญ ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคไทยรักไทย เขตการเลือกตั้งที่ 3 (บางซื่อ) และนายภิมุข สิมาโรจน์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคไทยรักไทย เขตการเลือกตั้งที่ 29 (บางพลัด) ได้รับเลือกตั้ง เพราะฐานคะแนนเสียงส่วนบุคคลหรือฐานคะแนนเสียงพรรคไทยรักไทย จากการศึกษาในเรื่องดังกล่าว พบว่า

1. ฐานคะแนนเสียงส่วนบุคคล

1.1 ในเขตการเลือกตั้งที่ 3 บางซื่อ ผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคไทยรักไทยคือนางลลิตา ฤกษ์สำราญ อดีต ส.ส. หลายสมัยจากพรรคประชากรไทย ได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงจากประชาชน 27,822 คะแนน ขณะที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคประชาธิปัตย์คือนายเสกสม บัณฑิตกุล ได้รับเลือกตั้งเป็นลำดับที่ 2 ด้วยคะแนนเสียง 13,753 คะแนน จากจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 67,304 คน จากการศึกษาพบว่า นางลลิตา ได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้ น่าจะเพราะฐานคะแนนส่วนบุคคล ซึ่งสร้างมาจากสมัยสังกัดพรรคประชากรไทย ซึ่งดูได้จาก

1) **ความนิยมของประชาชนต่อผู้สมัคร** ซึ่งในที่นี้ก็คือ ความนิยม ชื่นชอบและความพึงพอใจในการทำงานและผลงานของนางลลิตาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่สังกัดพรรคประชากรไทย จนกระทั่งลาออกมาสังกัดพรรคไทยรักไทยก็ยังคงสนับสนุนอยู่ การสนับสนุนก็คือ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนางลลิตา การไปช่วยนางลลิตาลงพื้นที่หาเสียง และการไม่เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคประชาธิปัตย์ เพราะไม่รู้จักผู้สมัคร ผู้สมัครไม่มีผลงานประกอบกับรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ไม่สามารถแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตามทีคาดหวังไว้ได้

2) **การลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ** ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาของการเป็น ส.ส. ของนางลลิตามาตั้งแต่ พ.ศ.2529, 2531, 2535, 2535/1, 2538, 2539 และ 2544 ซึ่งรวมเป็นระยะเวลา 21 ปี ส่วนหนึ่งที่นางลลิตาปฏิบัติเป็นประจำก็คือ การลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ หลังจากทีนางลลิตาหันหลังให้กับอาชีพรับราชการ และแสดงความพร้อมในการลงสมัครรับเลือกตั้งด้วยความพร้อมในด้านเงินทุน และการสนับสนุนจากพรรคการเมืองที่สังกัดนั้น นางลลิตาลงพื้นที่พบปะเยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นประจำ

ในกรณีที่ไม่สามารถลงพื้นที่ได้เพราะติดการประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือการประชุมพรรค ก็จะทำให้ตัวแทนลงพื้นที่แทน ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นเลขานุการ ส่วนตัวหรือคนใกล้ชิด ในการพบปะประชาชนนางลลิตาจะซักถามถึงปัญหาและสนใจที่จะช่วยแก้ปัญหาให้โดยทางศูนย์อำนาจการเลือกตั้งพรรคไทยรักไทย เขตบางซื่อ จะเป็นผู้ดำเนินการประสานให้กับหน่วยงานต่างๆ หรือประชาชนสามารถร้องทุกข์หรือร้องเรียนเองได้ที่ศูนย์ ซึ่งจะมีผู้ดำเนินการรับเรื่องไว้ให้แล้วดำเนินการต่อไป

ส่วนการลงพื้นที่ในช่วงรณรงค์หาเสียงนั้น นางลลิตาจะมีทีมงานที่เคยช่วยเหลือกันมาตั้งแต่พรรคประชากรไทยมาช่วยหาเสียง ซึ่งทีมงานหรือแกนนำส่วนใหญ่มักจะมีอายุ เพราะอยู่ติดตามกันมานานด้วยความรัก ความเคารพในตัวนางลลิตา แกนนำบางคนเคยเป็นข้าราชการมาก่อนแล้วเกษียณอายุก็มาช่วยงาน บางคนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในชุมชนนั้นๆ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ก็จะมามีอิทธิพลในการเชิญชวนประชาชนในพื้นที่ที่คุ้นเคยกับตนมาลงคะแนนเสียงเลือกนางลลิตา และประกอบกับประชาชนไม่ค่อยรู้จักหรือคุ้นเคยกับผู้สมัครพรรคประชาธิปัตย์ และไม่มั่นใจที่จะให้พรรคประชาธิปัตย์บริหารงานต่อไป จึงตัดสินใจเลือกนางลลิตา ส.ส. คนเดิมดีกว่า

นอกจากนี้ยังมีปรากฏการณ์ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคประชากรไทยลงสมัครรับเลือกตั้งและได้คะแนนเสียงเลือกตั้งเพียง 8,259 คะแนน ขณะที่นางลลิตาอดีต ส.ส. หลายสมัยจากพรรคการเมืองนี้ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่เพิ่งก่อตั้งขึ้นใหม่ และไม่เคยมีฐานคะแนนเสียงในกรุงเทพมหานครมาก่อน กลับได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงถึง 27,822 คะแนน จึงเป็นการแสดงว่าแท้จริงแล้วพรรคประชากรไทยไม่มีฐานคะแนนเสียง เพราะถ้ามีฐานคะแนนเสียงของพรรคจริง ผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคประชากรไทยจะต้องได้รับการเลือกตั้งด้วย ขณะที่นางลลิตาเองก็ลาออกจากพรรคประชากรไทยมาสังกัดพรรคไทยรักไทย ซึ่งไม่เคยมีฐานคะแนนเสียงในกรุงเทพมหานครมาก่อนนั้นกลับได้รับเลือกตั้งเข้ามา ซึ่งเท่ากับว่า นางลลิตาได้รับเลือกตั้งเพราะฐานคะแนนส่วนบุคคลเป็นสำคัญ

3) กระแสของประชาชน ประชาชนคาดหวังกับรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ในการเข้ามาแก้ปัญหาเศรษฐกิจ แต่เมื่อรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ไม่สามารถดำเนินการได้ จึงเกิดกระแสความไม่พอใจต่อพรรคประชาธิปัตย์ คนของพรรคประชาธิปัตย์ และในการเลือกตั้งก็เกิดกระแสไม่ต้องการสนับสนุนพรรคประชาธิปัตย์ ดังนั้น จึงเป็นโอกาสของพรรคการเมืองอื่นที่จะได้รับเลือกตั้ง ซึ่งนางลลิตาผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคไทยรักไทย และเป็นอดีต ส.ส.เก่าพรรคประชากรไทย เสนอขอเป็นทางเลือกใหม่แก่ประชาชน จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ไม่ใช่พรรคประชาธิปัตย์

1.2 ในเขตการเลือกตั้งที่ 29 เขตบางพลัด ผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคไทยรักไทยคือ นายภิมุข สิมะโรจน์ ผู้สมัครหน้าใหม่ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในเวทีการเมืองระดับชาติมาก่อน โดยได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งถึง 29,100 คะแนน ขณะที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจาก

พรรคประชาธิปัตย์คือ นายประกอบ จิรจิตติ ซึ่งเป็นอดีต ส.ส. เก่าในเขตนี้ ได้รับเลือกตั้งเป็นลำดับที่ 2 ด้วยคะแนนเสียง 23,624 คะแนน จากจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 65,049 คน จากการศึกษาพบว่า นายภิมุข ได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้น่าจะเพราะฐานคะแนนเสียงส่วนบุคคล ซึ่งดูได้จาก

1) **ครอบครัวมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จัก** ครอบครัวนายภิมุข สิมะโรจน์ ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเดินเรือ, ฟาร์มเลี้ยงกุ้ง, สนามกอล์ฟเขาเขียว และน้ำมัน โดยธุรกิจน้ำมันรู้จักกันในนาม สถานีจำหน่ายน้ำมัน SUSCO ซึ่งถือว่าเป็นครอบครัวที่มีความพร้อมสูงมากในการที่จะสนับสนุนให้นายภิมุข ลงสมัครรับเลือกตั้ง

บิดา (นายมงคล สิมะโรจน์) นายภิมุขเป็นที่รู้จักกันมากมายทั้งในแวดวงธุรกิจและการเมือง โดยเคยรับราชการมาก่อน และผันตัวเองเข้าสู่การเมือง แล้วหันกลับมาทำธุรกิจครอบครัว แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ทิ้งแวดวงการเมือง เพราะเป็นหนึ่งในตระกูลที่ร่วมสนับสนุน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ก่อตั้งพรรคไทยรักไทย โดยเป็นกรรมการบริหารพรรค และผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อพรรคไทยรักไทยด้วย การที่บิดาของนายภิมุขเคยสังกัดพรรคประชาธิปัตย์และเป็นรองผู้ว่ากรุงเทพมหานคร ฝ่ายโยธามาก่อน ทำให้ประชาชนรู้จักและคุ้นเคยกันดี ซึ่งจะเรียกว่า มีบารมีในเขตนั่นก็ได้ และการที่สนับสนุนให้นายภิมุข บุตรชายคนโตลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้นี้ ก็เป็นการบอกว่า ตระกูลสิมะโรจน์ต้องการอาสาเข้ามารับใช้ประชาชน เหมือนกับที่ตนเคยอาสาเข้ามารับใช้ในหลายๆ โอกาสที่ผ่านมา เพราะฉะนั้น จะมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่รู้จัก และคุ้นเคยกับบิดานายภิมุข

นอกจากนี้ นายภิมุขยังมีน้องชายคนสุดท้องคือ นายอัมรินทร์ สิมะโรจน์ ซึ่งมีอาชีพเป็นนักแสดงที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักแก่คนโดยทั่วไป คอยช่วยเหลือเวลาลงพื้นที่หาเสียงหรือลงพื้นที่พบปะประชาชนพร้อมๆ กับทีมงาน, ผู้ช่วย ซึ่งก็ถือว่าสามารถอาศัยความเป็นดาราเชิญชวนประชาชนมาพบปะได้ บางครั้งในกรณีที่นายภิมุขลงพื้นที่ไม่ได้ นายอัมรินทร์จะลงพื้นที่แทนเพื่อพบปะประชาชนในชุมชนต่างๆ พร้อมกับมีสิ่งของไปแจกประชาชนช่วยเหลือประชาชนในนามของนายภิมุข ซึ่งถือว่ามีส่วนช่วยให้ประชาชนตัดสินใจเลือกนายภิมุขได้อีกทางหนึ่ง

2) **การลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ** นายภิมุข สิมะโรจน์ เป็นผู้สมัครของพรรคไทยรักไทยที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเมืองระดับต่างๆ มาก่อนเลย แต่ด้วยความชอบและความตั้งใจที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม จึงได้สมัครขอเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคไทยรักไทย เขตบางพลัด ซึ่งคู่แข่งพรรคไทยรักไทยในเขตนี้คือ นายประกอบ จิรจิตติ อดีต ส.ส.เก่าจากพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งมีคะแนนนิยมของประชาชนอยู่มากมายจากการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา และเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งถือว่าค่อนข้างได้เปรียบกว่านายภิมุข ดังนั้น เมื่อนายภิมุขได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตนี้แล้ว จึงลงพื้นที่หาเสียงทันที แต่

ค่อนข้างหนักกว่าพรรคประชาธิปัตย์ เพราะ โดยส่วนตัวนายภิมุขยังไม่เป็นที่รู้จักมากนักประชาชน รู้จักแต่บิดาและพรรคไทยรักไทยก็ยังไม่เป็นที่รู้จักเพราะเพิ่งเปิดตัวได้ไม่นาน

การลงพื้นที่พบปะประชาชนในเขตนี้มีทั้งหมดด้วยกัน 4 แขวง โดยลงพื้นที่ทุก แขวงทุกชุมชนและเกือบทุกวัน นอกจากนั้นยังไม่ร่วมงานต่างๆ ที่ชุมชน หมู่บ้านในเขตพื้นที่นั้น จัดขึ้น ในกรณีที่ติดธุระเร่งด่วนจะให้บิดาหรือน้องชายไปลงพื้นที่แทน ซึ่งในส่วนนี้ก็จะมียุทธพล ต่อประชาชนในการตัดสินใจเลือก โดยเป็นการทำให้ประชาชนรู้สึก ว่า นายภิมุขมีความตั้งใจจริง ในการที่จะอาสาเข้ามารับใช้ประชาชนดูแล และเอาใจใส่ประชาชนทุกพื้นที่เท่าเทียมกัน ส่วน ในช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง นายภิมุขจะมีทีมงานมาช่วยลงพื้นที่หาเสียง โดยทีมงานหรือ ผู้ช่วยส่วนใหญ่จะเข้ามาในลักษณะการอาสาช่วย การรู้จักหรือคุ้นเคยกันส่วนมากคนกลุ่มนี้เป็น วัยกลางคนมีเพื่อนฝูงเป็นจำนวนมาก การเข้ามาช่วยทำงานนี้ทำให้รู้จักนายภิมุขมากขึ้น และอาจมี การบอกกล่าวกันต่อไปอาจเป็นเหตุผลทำให้ตัดสินใจเลือกนายภิมุขได้

นอกจากนี้ ยังมีประชาชนบางส่วนที่ไม่พอใจพรรคประชาธิปัตย์ ถึงจะลงพื้นที่ อย่างไม่รู้ไม่เชื่อว่าเมื่อเลือกไปแล้วจะแก้ปัญหาได้ จึงตัดสินใจเลือกนายภิมุขดีกว่า

3) กระแสของประชาชน รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ถูกคาดหวังว่าจะสามารถ แก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้ แต่ทว่าในที่สุดรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ก็ไม่สามารถ แก้ไขปัญหาดังกล่าว ทำให้ประชาชนเกิดกระแสความเบื่อหน่ายและไม่พอใจพรรคประชาธิปัตย์ ดังนั้นในการเลือกตั้ง เมื่อไม่พอใจพรรคประชาธิปัตย์ ก็ไม่ต้องการสนับสนุนคนของพรรค ประชาธิปัตย์ ด้วย แม้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนนั้นจะมีคุณสมบัติที่ดีเพียงใดก็ตาม ดังนั้นจึงเป็น โอกาสของผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคการเมืองอื่น ซึ่งก็คือ พรรคไทยรักไทย ที่เสนอเป็นทางเลือก ใหม่แก่ประชาชน

2. ฐานคะแนนเสียงของพรรค จากการศึกษาพบว่า ทั้ง 2 เขตที่ทำการศึกษา นั้น ประชาชนตัดสินใจเลือกพรรคไทยรักไทยเพราะ

2.1 ความนิยมต่อหัวหน้าพรรค พรรคไทยรักไทยนำเสนอ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคในลักษณะของผู้นำที่กล้าคิดกล้าตัดสินใจเป็นคนรุ่นใหม่ทันสมัยเทคโนโลยีและ ประสบความสำเร็จในธุรกิจสื่อสารตลอดจนมีความพร้อมในทุกๆ ด้าน และมุ่งอาสาเข้ามารับใช้ ประชาชนซึ่งภาพลักษณ์เหล่านี้ทำให้ประชาชนเริ่มสนใจ พ.ต.ท.ทักษิณ และความนิยมก็เพิ่ม มากขึ้นเมื่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ได้แสดงวิสัยทัศน์ต่อสาธารณชนมากขึ้น ประกอบกับมีการเปรียบเทียบกับ นายชวย หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลที่ผ่านมา

2.2 ความนิยมต่อนโยบายพรรค นโยบายพรรคไทยรักไทยที่โดดเด่นและตรงใจ ประชาชนมากที่สุดคือกองทุนหมู่บ้านฯ ละ 1 ล้านบาท การพักชำระหนี้เกษตรกร 3 ปี และ 30 บาทรักษาทุกโรค ซึ่งประชาชนเห็นว่าเป็นนโยบายที่ยังไม่เคยปรากฏมาก่อนในรัฐบาลชุดอื่น หรือพรรคการเมืองอื่นก็ไม่มีนโยบายแบบนี้ จึงถือว่าตรงใจประชาชนมากที่สุดในช่วงที่ประเทศ

เกิดวิกฤตเศรษฐกิจและการที่พรรคไทยรักไทยเสนอแนวคิดปราบปรามการคอร์รัปชัน ทำให้ประชาชนเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งเพราะปัญหาต่างๆ ที่ประเทศกำลังประสบส่วนใหญ่เป็นปัญหาการคอร์รัปชันทั้งสิ้นและยังไม่รัฐบาลใดแก้ไขได้

2.3 ความนิยมต่อพรรค พรรคไทยรักไทยชูสโลแกนในการนำเสนอพรรคว่า “คิดใหม่ ทำใหม่ เพื่อไทยทุกคน” เพื่อเป็นการสะท้อนจุดยืนว่า พรรคไทยรักไทยจะเข้ามาบริหารประเทศด้วยวิธีการใหม่ๆ มีหัวหน้าพรรคที่เป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ มีนักวิชาการเข้าร่วมทำงานด้านการเมืองจำนวนมากและพรรคไม่เคยมีข้อบกพร่องในเรื่องใดจึงทำให้ได้เปรียบกว่าพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนตัดสินใจเลือกพรรคไทยรักไทย

2.4 สถานการณ์แวดล้อมที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงสมัยที่มีการเลือกตั้ง

1) ความไม่พอใจในการทำงานของพรรคประชาธิปัตย์ เพราะประชาชนเคยฝากความหวังไว้กับพรรคประชาธิปัตย์ว่าน่าจะช่วยแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจได้ แต่ปรากฏว่ารัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ทำให้เกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมากและไม่ต้องการให้พรรคประชาธิปัตย์เข้ามาเห็นรัฐบาลอีก จึงหาพรรคทางเลือกใหม่ซึ่งก็คือ พรรคไทยรักไทยนั่นเอง

2) กระแสของสื่อมวลชน ในช่วงนี้สื่อมวลชนมีการนำเสนอความล้มเหลวของรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ค่อนข้างมาก ซึ่งก็ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ขณะเดียวกันก็มีการนำเสนอภาพลบของพรรคประชาธิปัตย์ เช่น คดีของ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ กรณีพิพาทกับหลวงตามหาบัว ทำให้กระแสความนิยมพรรคประชาธิปัตย์ยิ่งลดลงในทางกลับกันมีการนำเสนอภาพลักษณ์ของพรรคไทยรักไทย และ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากที่การจัดทำนโยบาย การจัดหาตัวผู้สมัครซึ่งทำให้ประชาชนสามารถเลือกตัดสินใจได้ชัดเจนขึ้น

3) การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง พรรคไทยรักไทยมีการนำการสื่อสารแบบผสมผสานเข้ามาใช้ในการรณรงค์หาเสียงทำให้ประชาชนได้รู้จักพรรคไทยรักไทยและผู้สมัครมากขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนมากขึ้น

ส่วนพรรคไทยรักไทยเชื่อว่าการที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นจำนวนมากนั้น เพราะมีการนำเสนอภาพลักษณ์ของพรรค, หัวหน้าพรรค, สมาชิกพรรค, นโยบายพรรคและการประชาสัมพันธ์ของพรรค และมองว่าพรรคประชาธิปัตย์ในการเลือกตั้งครั้งก่อนไม่มีฐานคะแนนเสียงที่แท้จริง แต่เป็นเพราะกระแสเสื่อมศรัทธาต่อ นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น แต่ก็มิใช่ข้อควรคำนึงถึงอีกก็คือ การพ่ายแพ้ของพรรคประชาธิปัตย์ นอกจากปัจจัยเหล่านี้แล้วยังเป็นเรื่องของการเปลี่ยนระบบเลือกตั้งเป็นแบบแบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อทำให้เขตการเลือกตั้งมีขนาดเล็กลง และฐานคะแนนเสียงถูกแบ่งแยกและผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งในเขตก็มีเพียงคนเดียว ขณะที่ระบบเก่า ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งมีถึง 3 คน ฉะนั้นเมื่ออยู่ในระบบใหม่นี้ผู้สมัครรับ

เลือกตั้งอาจได้รับเลือกตั้งเป็นลำดับที่ 2 หรือ 3 แต่ไม่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. เพราะแบบแบ่งเขตกำหนดให้มี ส.ส. เพียงคนเดียวเท่านั้น ซึ่งในส่วนนี้ก็อาจทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนไม่ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ทั้งๆ ที่คะแนนไม่แตกต่างจากผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. มากนัก

ตาราง 5.1 แสดงฐานคะแนนเสียงส่วนบุคคลและฐานคะแนนเสียงพรรค

ฐานคะแนนเสียงส่วนบุคคล	ฐานคะแนนเสียงพรรค
เขต 3 1. ความนิยมของประชาชนต่อผู้สมัคร 2. การลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ 3. กระแสของประชาชน เขต 29 1. ครอบครัวมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จัก 2. การลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ 3. กระแสของประชาชน	เขต 3 และเขต 29 1. ความนิยมต่อหัวหน้าพรรค 2. ความนิยมต่อนโยบายพรรค 3. ความนิยมต่อพรรค 4. สถานการณ์แวดล้อมที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงสมัยที่มีการเลือกตั้ง - ความไม่พอใจในการทำงานของพรรคประชาธิปัตย์ - กระแสของสื่อมวลชน - การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

สรุปผลการศึกษาตามสมมุติฐาน พบว่า

1. ฐานคะแนนเสียงส่วนบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคไทยรักไทยเขตการเลือกตั้งที่ 3 (บางซื่อ) และเขตการเลือกตั้งที่ 29 (บางพลัด) ได้รับเลือกตั้ง

2. พรรคไทยรักไทยพยายามสร้างฐานคะแนนเสียงใหม่โดยการนำเสนอภาพลักษณ์ของหัวหน้าพรรค นโยบายพรรค กิจกรรมและภาพลักษณ์ของพรรคด้วยวิธีการใหม่ ๆ ควบคู่ไปกับการพบปะติดต่อฟังพาดำสัชแบบประจำสม่ำเสมอไม่ใช่ชั่วคราวชั่วคราว

3. ฐานคะแนนเสียงส่วนบุคคลสามารถพัฒนาเป็นฐานคะแนนเสียงพรรคได้นั้น ยังไม่ปรากฏชัดที่แน่นอน เพราะต้องดูการเลือกตั้งหลายครั้งประกอบด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า ด้วยงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงหลังจากที่มีการเลือกตั้งทั่วไปผ่านมาแล้ว 2 ครั้ง (พ.ศ.2548, 2549) ซึ่งพรรคไทยรักไทยได้เป็นรัฐบาลทั้ง 2 ครั้ง จะพบว่าทั้งคะแนนเสียงส่วนบุคคลและคะแนนเสียงพรรคจะเปลี่ยนไปตามกระแสในช่วงการเลือกตั้งนั้นๆ

2. ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ต้องการที่จะค้นหาว่าพรรคการเมืองไทยมีฐานคะแนนเสียงหรือไม่ อย่างไร และฐานคะแนนเสียงมีความสำคัญต่อการเลือกตั้งและพรรคการเมืองมากน้อยเพียงใด เนื่องจากหัวข้อที่ทำการศึกษามีเนื้อหาและขอบเขตกว้างขวาง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตและรูปแบบเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของพรรคไทยรักไทยในกรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อและเขตบางพลัด ซึ่งเหตุผลของการกำหนดเลือกพรรคและพื้นที่นั้นได้กล่าวไว้แล้วในบทนำ

ในการศึกษาในเรื่องดังกล่าวนี้ ผลการศึกษาได้ยืนยันสนับสนุนสมมติฐานในประเด็นที่ว่า ฐานคะแนนเสียงส่วนบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคไทยรักไทย เขตการเลือกตั้งที่ 3 (บางซื่อ) และเขตการเลือกตั้งที่ 29 (บางพลัด) ได้รับเลือกตั้ง และจากผลการศึกษาวิจัยนี้ สิ่งที่น่าสนใจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของความเป็นจริง การจะอ้างเป็นข้อสรุปโดยทั่วไป อาจจะยังไม่สมบูรณ์นัก ดังนั้น เพื่อให้ผลการศึกษาที่มีอำนาจให้คำอธิบายที่กว้างขวางและครอบคลุมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ หรือมีลักษณะเป็นสากลมากที่สุด คงจะต้องศึกษาพรรคการเมืองทั้งหมดหรือมากพอที่จะเป็นตัวแทนของทุกพรรคในประเทศไทย รวมทั้งพื้นที่ในการศึกษาด้วย โดยในการศึกษาเรื่องนี้ในบางประเด็นสามารถนำไปศึกษาต่อได้คือ ฐานคะแนนเสียงส่วนบุคคลสามารถพัฒนาเป็นฐานคะแนนเสียงพรรคได้หรือไม่ อย่างไร ในมุมมองที่กว้างขวางกว่านี้

งานวิจัยชิ้นนี้ สะท้อนให้เห็นเพียงภาพหนึ่งของฐานคะแนนเสียงและพรรคการเมือง หรือเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป รวมทั้งในส่วนเดียวกันแต่มีความลึกซึ้งและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น หากจะมีการศึกษาทุกพรรค ทุกพื้นที่ แล้วนำผลการศึกษามาประกอบกันก็น่าจะได้ข้อสรุปที่ให้คำอธิบายในเรื่องนี้ได้อย่างกว้างขวาง และเป็นประโยชน์มากกว่า